

John Donne, de wonderbare tweestrijd (1932)

Vertaalde sonnetten, in samenwerking met Fedde Schurer,
Gabriël Smit, Pieter Venemans en Theun de Vries.

De nummers XI tot XVI van de Gewijde sonnetten zijn
van de hand van Hein de Bruin, evenals het oorspronkelijk
aan John Donne gewijde gedicht.

JOHN DONNE

Gedachte en drift, John Donne die ze beheert
Met rustloos zoeken naar hun evenwicht:
Terwijl de geest omhoog streeft naar het licht,
Hoe weerloos weegt het lichaam dat begeert;

Maar weldaad is de lust als zij verkeert
Tot spel van ziel en zinnen, in 't gedicht;
Bestendig wordt de liefde door de plicht,
En wisser is wie beter redeneert.

Alleen, de Dood, al kwam hij stil en stijf,
Weersprak een wereld en ontwrichte haar;
John Donne, verachtelijk, ontwond hem 't lijf,
En wendde zich tot God uit zielsgevaar.

En woord om woord, met overwogen Kunst,
Woog hij Verlies en Winst bij 's Heren Gunst.

Bespuwt mij, Joden, kerft mij met de speer,
Slaat, schimpt en geselt, kruisigt mij ontbloot,
Want ik, ik heb gezondigd, en ter dood
Ging de oprechte, smetteloze Heer.

Maar ook mijn eigen dood verzoent niet meer
Mijn misdaân, goddelozer dan de Jood:
Zij hebben eens een nedrig man gedood,
Ik kruisig daaglijks de verhoogde Heer.

Gij maakt mij, vreemde Liefde, gans verstomd:
Een vorst vergeeft, maar Hij boet ons gedrag.
En Jacob kwam in lompenstank vermomd,
Een hielenlichter, enkel winstbejag.

God nam verworpen mensenvlees tot kleed,
Om broos genoeg te zijn voor doodlijk leed.

Waarom ontziet het schepsel ons altoos?
Waarom verspilt natuur haar overvloed
Tot nooddruft voor mijn lijf, zij toch is goed,
En in haar klare eenvoud ver van voos.

Waarom, o duldzaam paard, zo argeloos?
En bul of beer, uw blode tamheid boet
Gij, door een man geveld, eens in uw bloed,
Terwijl een mens als gras is en stro-broos.

Zwakker ben ik, vol leed en gans onwaard,
Gij deedt geen kwaad, dus leeft gij onbevreesd.
Maar wonder boven wonder allermeeft:
Wij heersen naar de ingeschapen aard,
Hun Schepper echter, vrij van zond' en nood,
Bevrijdde ons, Zijn schepping, door de dood.

Als deze nacht werd werlds eindgericht?
Merk in mijn hart, o Ziel, waar gij verblijft,
Dat Christus' kruisiging daarin beklijft,
En zeg of u dit schouwspel heeft ontsticht:

Door tranen schemert het ontsteld gezicht,
Het bloed op zijn gepijnigd hoofd verstijft,
Is dit de tong die u ter helle drijft,
Die bad: vergeef mijn vijand hoon en plicht?

Neen, neen; gelijk ik eens in hovaardij
Bij vuige minnaressen heb bepleit,
Dat wie wellustig zich in leed vermeit
Geen mededogen kent: zo hoort ook gij:

De slechte geesten zijn door schrik verward;
In schone vormen spreekt een treurend hart.

Drieënig God, verbreek mijn hart; 't geneest
Hoe lang Gij klopt en koestert nimmermeer;
Opdat ik vaardig worde, druk mij neer,
Ontvlam, vernieuw in mij een vaste geest.

Bedwongen stad, door vreemde druk bevreesd,
Zo beid ik Uwe komst, maar ach wanneer.
Vernuft, Uw stedehouder, mijn verweer,
Zwaarwichtig bleek het, trouweloos, bedeesd.

Toch min ik U zo teder, als een kind,
Maar aan Uw vijand heb ik mij verpand.
Verlos mij, breek de keten die mij bindt,
Neem mij geheel en al gevangen, want:

Tenzij Uw slaaf, zo blijf ik 's Bozen buit,
In het verderf, tenzij rukt Gij mij uit.

Hebt gij met lust in 's Heren gunst verkeerd?
Gedenk, mijn ziel, met heilzaam stil beleid,
Hoe God de Geest, Wien engelen staan bereid,
Op aard in u zijn tempel heeft begeerd.

De Vader heeft de Zoon gegeneerd,
Hij teelt Hem immer (want van eeuwigheid)
U heeft Hij vrij een erfdeel toegeleid,
Om in Zijn rust te wonen, ongedeerd.

Gelijk een man, beroofd, maar uitgegaan
Opdat hij het verloorne wederbracht,
Zo kwam de Zone Gods en werd geslacht,
Om ons Zijn maaksel, Satans buit, t' ontslaan.

De mens naar God gemaakt, 't verbaast mij zeer,
Maar dit: dat God een mens moest worden, meer.

Een deel van 't dubbele dat Hij genoot
In Uw rijk, Vader, heeft m' Uw Zoon bereid:
Zijn deel der wondere Drievuldigheid
Bleef Hem, mijn werd de glorie van Zijn dood.

Dit Lam, der wereld leven door de dood,
Was als geslacht van alle eeuwigheid.
Twee testamenten hebben het beleid
Hem toevertrouwd in 't rijk waar Gij gebodt.

Uw wet is dús, dat ieder mens, bevreesd,
Steeds vraagt: wie houdt wat Gij hebt ingezet?
Niet één: maar troostrijk doen gena en geest
Herleven al wat letter doodt en wet.

De hoofdsom van hetgeen Gij ons gebiedt
Is enkel Liefde; dat deez' wil geschied'.